

به نام آن که جان را فکرت آموخت
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اصفهان
دانشکده پرستاری و مامایی

گروه آموزشی مامایی و بهداشت باروری
شناسنامه درس *Course Syllabus*

عنوان درس: کارآموزی در عرصه بهداشت مادر و کودک و تنظیم خانواده ۲
تعداد و نوع واحد: ۲ واحد، کارآموزی در عرصه
فراگیران (رشته، مقطع، ترم): دانشجویان ترم ۸ مامایی کارشناسی پیوسته
نیمسال تحصیلی: نیمسال دوم ۱۴۰۰-۱۴۰۱
دروس پیش نیاز یا همزمان: واحد نظری و کارآموزی بهداشت مادر و کودک
مسئول درس: دکتر کبری صالحی
تلفن تماس و ایمیل مسئول درس: ۰۳۱۳۷۹۲۷۶۰۶ - k_salehi@nm.mui.ac.ir
ساعات پاسخگویی به دانشجویان: شنبه ها و دوشنبه ها ۴-۲

مقدمه: دوره کارآموزی در عرصه بهداشت مادر و کودک پس از فراگیری مباحث نظری و کارآموزی بهداشت مادر و کودک با هدف کسب مهارت‌های بیشتر و مستقل برای ارائه خدمات بهداشت باروری، مادر و کودک و تنظیم خانواده و خدمات بهداشت جامعه تدوین گردیده است. دانشجویان در این دوره با کسب مهارت و تجربه در حیطه های شناختی - عاطفی و عملی برای ایفای نقش خود به عنوان ماما برای ارائه خدمات در مانی و بهداشتی و آموزش و مشاوره در زمینه های مختلف بهداشت مادر و کودک آماده می شوند. همچنین مشکلات موجود در مورد ارائه این خدمات را تشخیص داده و راه حل‌های لازم برای رفع آنها ارائه نماید.

A- اهداف کلی:

- ۱- آشنایی با مشاوره تنظیم خانواده و انجام مشاوره بر اساس دستورالعمل ها و سیاست های ابلاغ شده
- ۲- شناسایی مشکلات روشهای پیشگیری از بارداری افراد تحت پوشش مراکز بهداشتی بر اساس دستورالعمل ها و سیاست های ابلاغ شده
- ۳- آشنایی و انجام فعالیت های مشاوره، آموزش، مراقبت از کودک و مشاوره با والدین درباره تکامل کودک، پیشگیری از حوادث، ارتباط متقابل والدین و کودک
- ۴- فراگیری مهارت گذاشتن IUD و مراقبت های مربوطه بر اساس دستورالعمل ها و سیاست های ابلاغ شده
- ۵- فراگیری مهارت مراقبت های زمان قبل از بارداری، بارداری و پس از زایمان و سنین بارداری و یائسگی
- ۶- فراگیری مهارت واکسیناسیون
- ۷- مشاوره قبل از ازدواج

B- اهداف جزئی:

دانشجو قادر باشد در پایان دوره کارآموزی:

- ۱-۱: راهنمایی و مشاوره با مددجو در انتخاب یک روش پیشگیری مناسب براساس شرایط و نیاز مددجو را به طور صحیح انجام دهد
- ۱-۲: راهنمایی و مشاوره با مددجو در جهت رفع مشکلات ناشی از استفاده از روش پیشگیری از بارداری را به طور صحیح انجام دهد
- ۱-۳: ضمن گرفتن یک شرح حال کامل از مددجو، ارتباط صحیح با مددجو برقرار نماید.
- ۲-۱: شاخص های جمعیتی در هر مرکز بهداشتی را محاسبه نماید.
- ۳-۱: اندازه گیری های آنتروپومتریک کودک را به طور صحیح و دقیق انجام دهد.
- ۳-۲: شناسایی موارد غیر طبیعی در سیر رشد طبیعی جسمی، حرکتی، عاطفی و شناختی کودک را به موقع انجام دهد.
- ۳-۳: مشاوره و آموزش به مادر برای رفع مشکل جسمی، حرکتی، عاطفی و شناختی کودک را به طور صحیح انجام دهد.
- ۳-۳: منحنی رشد کودکی که مورد ارزیابی قرار می دهد را به طور صحیح تفسیر نماید.
- ۳-۴: وضعیت رشد کودک را به طور صحیح به مادر توضیح دهد.
- ۳-۵: آموزش تغذیه انحصاری با شیر مادر و تغذیه تکمیلی و یا تغذیه جانشینی به مادر را شرح دهد.
- ۳-۶: رسم منحنی های رشد را به طور صحیح و طبق استاندارد انجام دهد.
- ۴-۱: کاندید مناسب جهت استفاده از روشهای رایج تنظیم خانواده را به طور صحیح تشخیص دهد.
- ۴-۲: IUD را با تکنیک صحیح و با میانگین زمانی مناسب جایگذاری نماید.
- ۴-۳: آموزش های ضروری پس از انتخاب روش های پیشگیری از بارداری را به مددجو به طور کامل و صحیح توضیح دهد.
- ۴-۴: مراجعات بعدی مددجویان را گوشزد نماید.
- ۵-۱: آزمایشات لازم جهت پیگیری مشکلات ناشی از مصرف روش پیشگیری از بارداری را ارسال نماید.
- ۵-۲: موارد منع ادامه استفاده از روش پیشگیری و آموزش های لازم را به مددجو یا مربی توضیح دهد.
- ۶-۱: مشاوره قبل از بارداری را طبق آخرین پروتکل بطور صحیح انجام دهد.
- ۶-۲: آزمایشات قبل از بارداری را ارسال کند.
- ۶-۳: توصیه های لازم در جهت عدم استفاده از داروهای غیر ضروری، اشعه و ... را به مددجو ارائه نماید.
- ۶-۴: مراقبت های سنین باروری (۱- گرفتن پاپ اسمیر و تفسیر آن و ارجاع در صورت نیاز، ۲- معاینه پستان و ارجاع موارد غیر طبیعی و آموزش خود آزمایی به مددجو، ۳- معاینه لگن و درمان و موارد غیر طبیعی در محدوده وظایف و ارجاع موارد غیر طبیعی و ارسال آزمایشات ضروری) را بطور صحیح انجام دهد.
- ۶-۵: مراقبت های سنین یائسگی (آموزش و مشاوره در موارد گر گرفتگی، مشاوره پیشگیری از پوکی استخوان، بیماریهای روحی و افسردگی، کم خوابی و ارجاع در صورت نیاز و آزمایشات ضروری) را به طور صحیح انجام دهد.
- ۶-۶: آزمایشات روتین دوران بارداری را ارسال نماید و جواب های آنرا تفسیر کند و در صورت نیاز ارجاع دهد.
- ۶-۷: مواد تکمیلی (آهن- فولیک اسید، مولتی ویتامین در صورت نیاز) تجویز و نحوه استفاده از آن را به مددجو توضیح دهد.
- ۶-۸: معاینات لثوپولد و معاینه لگن خانم باردار را در صورت نیاز انجام دهد.
- ۶-۹: معاینات کامل بارداری را بطور صحیح انجام دهد.
- ۶-۱۰: آزمایشات پاراکلینیک مورد نیاز زن باردار را ارسال نماید.
- ۶-۱۲: ارزیابی سلامت جنین را بطور صحیح و دقیق انجام دهد و در صورت نیاز ارجاع دهد.
- ۶-۱۳: علائم هشدار در طی حاملگی را به زن باردار به روشنی و صحیح آموزش دهد.
- ۶-۱۴: با مددجو در مورد تغذیه دوران بارداری بطور صحیح مشاوره نماید.
- ۶-۱۵: آموزش های لازم را در طی سه ماهه اول، دوم و سوم به مددجو ارائه نماید.
- ۶-۱۶: موارد نیاز ویزیت مددجو به وسیله پزشک را به مددجو توضیح دهد و توصیه های لازم را ارائه نماید.
- ۶-۱۷: معاینات پس از زایمان را انجام دهد، موارد غیر طبیعی را تشخیص دهد و در صورت نیاز ارجاع دهد.
- ۶-۱۸: آموزش های لازم پس از زایمان را بطور صحیح ارائه دهد.
- ۶-۱۹: با مشاوره با مددجو مشکلات احتمالی (جسمی، روحی، روانی و اجتماعی) را شناسایی و در صورت امکان راهنمایی کند و یا ارجاع دهد.
- ۶-۲۰: یک پمفلت آموزشی برای آموزش مراجعین و یا پرسنل واحدهای مربوطه تهیه نماید.

۲۱-۶: در صورت امکان آموزش گروهی برای مددجویان (فعالیت فیزیکی، پیشگیری در عوارض شایع بارداری و ...) حداقل یک جلسه برگزار نماید.

۱-۷: تلقیح انواع واکسن به شکل صحیح را انجام دهد.

۲-۷: رعایت زنجیره سرد، و نکات مربوط به تلقیح هر واکسن را به مربی شرح دهد.

۳-۷: آموزش مادر در مورد عوارض هر واکسن و نحوه برخورد با آن را انجام دهد.

۴-۷: بر اساس شرایط کودک، مواردی که تلقیح واکسن ممنوع است را برای مربی لیست نماید.

استراتژیهای آموزشی:

درگیری مستقیم دانشجو برای ارائه خدمات بهداشت مادر و کودک

ایجاد چالش برای یافتن بهترین راه برای حل مشکلات مددجویانی که تحت مراقبتهای دانشجو قرار می گیرند.

ایجاد محیط مناسب برای انجام مستقل پروسیجرها با نظارت استادان بالینی

ارائه راه حل برای موقعیت های فرضی به وسیله دانشجو

تدوین برنامه های آموزشی مددجویان توسط دانشجویان

روش آموزش: روش آموزش مستقیم، بحث گروهی، ایفای نقش

- آموزش بالینی از طریق حضور دانشجو در مراکز بهداشتی درمانی و انجام فعالیتهای مربوط به واحدهای بهداشت مادر و کودک مامایی - تنظیم خانواده - واکسیناسیون انجام می شود. انجام فعالیتهای مربوط توسط دانشجو تحت نظارت مستقیم استاد بالینی انجام می شود. پروسیجرها در صورت نیاز ابتدا توسط استاد بالینی و سپس به وسیله دانشجو تحت نظارت مستقیم استاد بالینی انجام میشود.

- ارائه case report و بحث در مورد گزارش مورد نظر به وسیله دانشجویان دیگر و ارائه راه حل های مختلف توسط دانشجویان - تجزیه و تحلیل راه حل ها و نتیجه گیری نهایی

- روش Role play در مورد Case های تنظیم خانواده و انجام مشاوره به روش ایفای نقش در ساعات آخر کارآموزی محتوای آموزشی: برای کسب تجربه بالینی لازم در این زمینه مطابق با دستور العمل شورای عالی برنامه ریزی و اهداف آموزشی است.

وسایل کمک آموزشی:

ماکت و مولاژهای و نمونه های وسایل تنظیم خانواده

نحوه ارزشیابی: گزارشات تهیه شده دانشجویان* و سایر فعالیت های علمی در کارآموزی (تهیه پمفلت های آموزشی برای

آموزش مددجویان و کارکنان بهداشتی (۲ نمره).

*ارائه گزارش مورد (مواردی که دانشجویان در طی فراگیری مهارتهای عملی با آن مواجه شده است)

۱۸ نمره براساس چک لیست تهیه شده در گروه مامایی و تکمیل آن در طی امتحان عملی و ارزیابی مستمر دانشجو در طول مدت کارآموزی انجام می شود.

منابع آموزشی جهت مطالعه:

۱- کهن، شهنواز و همکاران، بهداشت مادر، کودک و باروری، انتشارات کنکاش، ۱۴۰۰

۲- دستورالعمل های وزارت بهداشت و درمان و آخرین جزوات موجود در مورد مراقبت مادر باردار (طرح مراقبتهای ادغام یافته) کودک سالم و ناخوش، واکسیناسیون: قابل دسترس در

WWW.fhp.hbi.ir

WWW.PHC-ISF.IR

۳- رضا سلطانی، پروانه، پارسایی، سوسن، بهداشت مادر و کودک، انتشارات سنجش، ۱۳۸۷

۴- حاتمی و گروه نویسندگان، کتاب جامع بهداشت عمومی، چاپ دوم

۵- کلیشادی، تغذیه در کودکی و نوجوانی، ۱۳۸۵.

۶- فصول مشاوره قبل از بارداری، مراقبت های دوران بارداری و تنظیم خانواده. بارداری و زایمان ویلیامز. آخرین چاپ.

۷- راهنمای جامع مراقبتهای ادغام یافته کودک سالم / مولف گروه مولفین الهام طالچیان و دیگران. به سفارش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، اداره سلامت کودکان. قم: اندیشه ماندگار، ۱۳۹۳.